

Zichtlijnen

UITGAVE VERENIGING VOOR PODIUMTECHNOLOGIE

NOVEMBER 2014 | NUMMER 157

**Armin van Buuren,
de Intense tour**

**Nieuwbouw in
Spijkenisse**

**Theater aan het strand
in Scheveningen**

**Han de Jonge over
digitale microfoons**

Armin in het midden met voor en achter hem ledwalls, links en rechts CO₂-sputters en boven hem een dak van licht | FOTO: © FLORIS HEUER |

Dance meets theatre

Armin van Buuren verlegt met zijn Intense worldtour de grenzen. Intense is een DJ-show maar ook een zes uur durende theatershow. Coen Jongsmā was erbij in Valencia.

| DOOR: COEN JONGSMĀ |

De wens om een geoliede live show neer te zetten met muzikanten, zangers, dansers en trampolinespringers is in zekere zin tegenstrijdig met wat een DJ doet. Het vakmanschap van de DJ is dat ie zich laat leiden door de energie van de zaal en het moment. Vanuit zijn hart, op basis van een magisch gevoel en nauw verbonden met de mensen in de zaal, kiest ie zijn platen, verbindt ze op wonderlijke wijze met elkaar en zet zo een unieke lijn uit gedurende het optreden. Meestal wisselen DJ's elkaar af na een set van twee of drie uur. Armin van Buuren onderscheidt zich met *Armin Only* door negen uur lang in zijn eentje te draaien. En met de *Intense* tour zet hij een nieuwe stap: *dance meets theatre*.

Intense is een perfect lopende, zes uur durende theatershow. Er is live muziek met zangers en zangeressen, begeleid door drums, bas, gitaar en zelfs een vleugel. Er zijn dansers en trampolinespringers. Trevor Guthrie zingt de wereldhit *This is what it feels like*. De drummer heeft een solo van meer dan drie minuten. En al die live nummers zijn gechoreografeerd, gerepeteerd en voorzien van videocontent, lichtstanden en pyro-effecten. In het nummer *The Exploration of Space* maken de trampolinespringers synchroon salto's met ronddraaiende objecten op de ledwall. Bij *Sound of the drums* begint zangeres Laura Jansen in haar eentje, heel klein, aan de vleugel, om er even later bovenop te klimmen, waarop het nummer langzaam

opbouwt naar de vertrouwde orkaan van snelle drumbeats en transcenderende synthesizermelodieën. Maar zangers, muzikanten en dansers schuif je niet zo makkelijk in een show als een muziek-track. Hoe krijgen ze het voor elkaar dat dit allemaal klopt, terwijl het DJ'en toch de kern van de show blijft?

Crew van 32 mensen

Na een zomerstop van drie maanden pakken de DJ, de artiesten, de operators en technici de draad weer op in Valencia, Spanje. Zaterdagavond is de show, op vrijdag begint de repetitie om tien uur 's ochtends. Armin heeft in de zomer nummers veranderd en toegevoegd aan de playlist. De trampolinespringers hebben een nieuwe act. Lichtontwerper Marc Heinz heeft nog wat schaaferk aan het licht te doen. Alle nummers met live artiesten worden vandaag gerepeteerd. De drummer werkt aan zijn solo op een volume in de buurt van de pijngrens. *Armin Only* staat er op de posters, maar het is een rondtrekkend gezelschap van 32 mensen. Op het regie-eiland een deel van de vaste ploeg. In het midden Sander Reneman, rechterhand van Armin. Hij heeft de showregie in handen. Als Armin optreedt is hij er altijd bij. Voor hem zit de vaste FOH geluidsman Wouter Asselman, naast hem video-operator Carlo Ruijgers en achter hem lichtoperator Michael Seeverens, die ook al jarenlang met Armin toert. Stagemanager Margus Spekkers beweegt zich tussen regie-eiland en podium. Hij leidt de repetitie. En naast de vaste crew is voor deze repetitie ook regisseur Jos Thie ingevlogen, die zijn theaterervaring heeft ingebracht voor *Intense*.

Meer dan 500 armaturen

De podiumset is gebouwd tussen twee ledwalls. Een grote als achterwand, een wat kleinere tegen de voorkant van het podium. Middenvoor staat Armin in de DJ-pit. Achter hem zijn twee trampolines van olympische kwaliteit ingebouwd in de podiumvloer. Op kleinere podia links en rechts staan een drumstel en een vleugel, met ronde lichttrussen erboven en een muur van 40 bewegende Robe ledparren erachter. Boven het podium hangt de lichtset, met vooraan de onvermijdelijke *blindes*. De contouren van de ledwall ►

De live band tijdens de show in Valencia, daarnaast beeld van de lichtshow in Mexico. | FOTO: © FLORIS HEUER |

bestaan uit Varilites en Robe Sharpy's, bewegende spots met een scherpe, smalle bundel. Achter de ledwall hangt licht dat door de wand heen schijnt. In totaal zijn in de lichtset meer dan 500 armaturen verwerkt, waaronder 70 Atomics stroboscopen boven podium en publiek. De lichtset is samengesteld op basis van wat wereldwijd goed leverbaar is, want vrijwel alles wordt lokaal ingehuurd, niet alleen licht en ledwalls maar ook podium, geluid, trampolines, pyrotechniek en laser. Het is een uitzondering als ze de spullen van verder weg halen, vertelt technisch producent Maarten Hoogland. 'Hier in Valencia gebruiken we dezelfde ledwall uit België als bij de première in de Ziggo Dome. In het midden moet namelijk een deur gemaakt worden in de ledpanelen, zodat Armin erdoor kan. Dan is het soms

makkelijker of goedkoper om die ledwall van ver weg te laten komen.'

Een houten kist van 3 bij 1,5

Intense doet alle continenten aan en Maarten Hoogland maakt de ronde langs alle zalen twee keer. Eerst om te checken of er kleedkamers zijn, voldoende toiletten, entrepoortjes, nooduitgangen en bars. 'Alles is even belangrijk,' zegt hij. Als de show gebouwd wordt, wat drie tot vier dagen duurt, is Hoogland erbij om te zorgen dat alles volgens plan loopt. Achter het podium wijst hij op een houten kist van 3 meter lang en 1,5 meter breed. 'Hier zit alles in wat wij zelf meenemen. Hoe minder, hoe makkelijker.' In de kist zit een opvouwbare witte bol met de bijbehorende lieren en besturing. In die bol staat Armin als hij de opwarmset

draait. De kist bevat ook de zakken die ze gemaakt hebben om ballonnen boven het publiek los te laten. Hoogland: 'Maar er zitten ook gewone dingen in, zoals een plank om over de trampolines te leggen, een opstapje voor de zangeres om op de vleugel te klimmen, en een rubber matje zodat er geen krassen op die vleugel komen.' Van deze kist hebben ze er twee, voor als ze twee shows vlak na elkaar hebben op verschillende plekken. Soms levert de kist onvoorziene complicaties op. 'Wij schroeven hem dicht voor het transport, maar in India hadden ze geen schroevendraaiers om hem open te maken omdat ze alles met spijkers doen. Dus ging het deksel van onze kist eraan.' Ook het podium in India was uniek. 'Overall in de wereld wordt gebouwd met Layher steiger materiaal, maar in India gingen

Theaterregisseur Jos Thie over *Intense*

Voor Jos Thie is het de eerste keer dat hij betrokken is bij een dance-event. 'Dat is gekomen door Jochem Myjer. Hij en Armin zijn schoolvrienden die vaak bij elkaar gaan kijken. Armin maakt ook muziek voor de shows van Jochem. Die gaf hem de tip om er een regisseur bij te halen als hij met live artiesten wilde gaan werken. Voor mij was het nieuw, dus ben ik gaan kijken bij de shows van Armin, maar ook bij Sensation. Visuals en showelementen zijn heel belangrijk geworden bij dance. Het viel me op dat ze veel apparatuur en content tot hun beschikking hebben, maar dat de voorbereiding zich vooral beperkt tot

technische afspraken. Er wordt vooral vanuit de nummers gedacht, net als bij popmuziek. Als regisseur heb ik meege gedacht over de dynamiek van de avond, geholpen om keuzes te maken over kleine en grote momenten, om ruimte te maken voor de artiesten en het visuele verhaal coherenter te maken. Veruit het belangrijkste theatrale middel dat we hebben ingezet is eigenlijk iets heel eenvoudigs: repeteren. Armin doet het dan niet half. Voordat de show in de Ziggo Dome in première ging hebben we bijna twee weken in de Brabanthallen gewerkt, met de volledige crew. Aan het eind van die periode hebben we daar ook twee tryouts gedaan. Zo'n investering heeft geen enkele DJ tot nu toe gedaan.'

Marc Heinz over het programmeren van het licht

In de twee repetitieweken hebben Marc Heinz en lichtoperator Michael het licht geprogrammeerd, maar van tevoren hadden ze al vele uren in de WYSIWYG studio doorgebracht. Marc Heinz: 'Omdat we op tijdcode gingen werken moesten we eerst de nummers ontleden. Een heidens karwei, maar noodzakelijk om het later te kunnen programmeren. We markeren alle momenten waarop er iets moet of kan gebeuren in het licht. Na een poosje komt de videocontent erbij die ook weer heel bepalend kan zijn voor het licht. Als er gele flitsen door een overwegend rood beeld schieten, dan willen we dat

Armin in de DJ-pit, hier tijdens de show in Mexico. | FOTO: © FLORIS HEUER |

ze timmeren met hout en spijkers. Een mooier podium hebben we nergens gezien! Strak, goed afgewerkt en alles paste precies. We keken er wel van op dat de timmerlieden, nadat ze de hele dag gewerkt hadden, het podium gebruikten als plek om te slapen. Dat was de gewoonte. Als ze dat niet doen gaan ze ergens anders werken, zei hun baas, nu krijgen ze tenminste wat slaap.'

Freestylen

Om middernacht begint de show. Armin draait eerst een opwarmset vanuit de witte bol, waarin hij af en toe als silhouet te zien is. Als de bol na een uur door twee reuzenhanden op de ledwall wordt opgetild en Armin tevoorschijn komt, begint de avond echt. De tienduizend bezoekers houden hun smartphones in de lucht. Ar-

ook doen met het licht. Dus moet je ook die video ontleden en markeren. Er zijn nummers bij waarin in 5 minuten meer dan 300 cues voorbijkomen. Als je met je ogen knippert ben je zo 100 cues verder.' In het lichtplan zitten ongeveer 500 armaturen, bijna allemaal moving heads. Als tijdens de repetitie de vraag kwam 'of die lamp niet even de andere kant op kan schijnen', dan kon het gaan om 300 lampen die iets anders moesten doen. 'Om iets te wijzigen in een bepaalde lichtsituatie moet je soms tien stappen of meer terug,' zegt Marc Heinz. 'Het was daarom goed om Margus Spekkers erbij te hebben bij het repeteren, omdat hij de consequenties voor de techniek kent. Hij zorgde ervoor dat iedereen de ruimte kreeg om zijn zaakjes in orde te maken.'

min loopt via de plank over de trampoline naar de DJ-pit. Tijdens de show zien we op de ledwalls landschappen, ruimteschepen, machines, straatdecors en abstracte ruimtes, met Armin als middelpunt. De ledwalls voor en achter geven veel diepte in het beeld. Het grootste deel van de avond vult Armin met *freestylen*. Het

'Het is een onwerkelijk gezicht om de teksten van de DJ op het scherm te zien verschijnen'

komt erop neer dat hij draait wat hij wil draaien, waarbij hij uit een lange lijst van nummers kan kiezen. Showregisseur Sander Reneman en de operators kennen die nummers door en door. De visuals worden live ingestart en gemixt. Lichtoperator Michael staat swingend achter de lichttafel en schuift en knippert de hele nacht vrolijk mee. In Valencia ontbreken de vuurwerkwatervallen en explosies vanwege het houten dak, maar confettiregens, een ballonnenbombardement en CO₂-spuiters zorgen voor extra visueel spektakel. Sander bedient de knoppen voor de CO₂-jets alsof het een muziekinstrument is. De jets spuiten op volle kracht witte rookpluimen die lucht in die even snel weer verdwijnen als ze gekomen zijn.

Meekijken in Armins brein

Bij elke operator staat een laptop met een app waarop te zien is welk nummer Armin draait en, minstens zo belangrijk, welk nummer hij klaar heeft gelegd op de draaitafel. De operators en medewerkers kunnen één nummer vooruitkijken in het brein van Armin. Hij gebruikt in totaal

vier players: twee in de bol en twee in de DJ-pit. Elke player is een regel op het scherm. Daar zie je de titel van het nummer, de duur, de waveform en de pitch. Als het nummer nog niet speelt is de regel wit. Bij het spelen gaan er blokjes lopen en bij in- en uitfaden wisselt de kleur tussen groen en oranje. Dankzij deze app weten

de operators en de stagemanager welk nummer eraan komt. Uit de waveform kunnen ze vaak afleiden wanneer een nummer gewisseld gaat worden. Zo weet iedereen wat er gaat gebeuren, zodat de juiste videocontent klaargezet kan worden en lichtoperator Michael de overgang naar het volgende nummer kan maken.

Chatsysteem tijdens de show

Dankzij de app weet iedereen wat Armin op korte termijn gaat draaien. Maar voor de live nummers is meer nodig. De artiesten kunnen niet vier uur lang op scherp staan in de coulissen, wachtend op het moment dat Armin het nummer waarin zij meedoen op de draaitafel legt. Maar botweg tijden of volgordes afspreken is strijdig met wat een DJ doet. Om à la minute een planning te maken gebruiken Armin en zijn team een chatsysteem. Naast de DJ-set van Armin staat een laptop die hij hiervoor gebruikt. Hij chat vooral met Sander Reneman, maar de andere operators en Margus kunnen er ook aan deelnemen. Op de chat stelt Sander tijden voor om bepaalde nummers ►

Videoprojectie en licht vormen een totaalplaatje met Armin in het centrum. | FOTO: © FLORIS HEUER |

te doen. “01:40u. BL” betekent: om tien over half twee het nummer *Beautiful Life*. “SOTD hierna?” is het voorstel om *Sound of the drums* te doen. Het is een onwerkelijk gezicht om de teksten van de DJ op het scherm te zien verschijnen terwijl hij in het middelpunt van een storm van licht en geluid staat. Hij typt razendsnel en zonder spelfouten. Het gaat niet alleen over de planning van de nummers, ook over hulp bij calamiteiten zoals een vlek in een overhemd of een omgevallen monitor. Of: “Kun je dit nummer opnemen, met crowd noise erbij?” “Staat de airco wel hard genoeg aan?” En “Hoe zeg je ‘Ga zitten op de grond’ in het Spaans?” Als het tijdstip voor een nummer eenmaal is afgesproken via de chat, dan zorgt Armin dat hij het betreffende nummer ook stipt op tijd start. Margus Spekkers loopt backstage rond met een iPad met app en chat. Hij zorgt dat iedereen op tijd klaar staat en op het juiste moment opkomt. Margus: ‘In deze omgeving is het vrijwel onmogelijk om met elkaar te praten, maar op deze manier kunnen we toch heel helder communiceren.’

Gebruik van tijdcode

Visuals, licht en pyro-effecten lopen deels op tijdcode. Maar het hangt van

het moment in de nacht af wanneer een track wordt gestart en op welke snelheid hij wordt afgespeeld, want tijdens de show gaat het aantal beats per minuut ieder uur omhoog, in zes uur van 127 naar 138 BPM. Daar komt bij dat nummers langzaam in elkaar overlopen. Hoe hou je het beeld synchroon met het geluid? Hiervoor maken ze gebruik van SMPTE-tijdcode. In de Pioneer DJ-tafel van Armin wordt iedere track voorzien van een SMPTE-signaal. Dat gaat naar de diverse computers en de laptop van Sander om licht, video en pyro-effecten aan

‘Als de tijdcode actief is kunnen de operators even achteroverleunen’

te sturen. Het werkt ongeacht de snelheid waarop Armin de tracks afspeelt. Ook als hij pauzeert of terugspoelt blijft het visuele gedeelte synchroon met de muziek. Als de tijdcode actief is kunnen de operators even achteroverleunen. Maar wanneer neemt de tijdcode het precies over? Armin maakt fades tussen de nummers. En hij kan een nummer alvast starten maar nog even wachten met de fade. Video, licht en vuurwerk moeten dan ook even wachten. Die beslissing is

aan showregisseur Sander Reneman. Als hij vaststelt dat het nieuwe nummer goed hoorbaar is, drukt hij op een knop naast zijn laptop en neemt de tijdcode de besturing van licht, video en pyro-effecten over.

After party

Om vijf uur in de ochtend, na het slotapplaus, wurmt zich een groepje beveiligingsmannen door het publiek naar het regie-eiland. In hun midden verscholen zit Armin. Achterop is snel een praktikabel gebouwd met twee pla-

tenspelers. De DJ gaat nog een uurtje draaien. Van vinyl. Dat is de afterparty. Eller van Buuren, de gitarist en broer van Armin, speelt met de faders van de lichttafel. De crew gaat aan de champagne. Fans verdringen zich voor handtekeningen. De plaatselijke laseroperator die dan al tien uur achter zijn laptop heeft zitten wachten, mag nu zijn ding gaan doen. Precies om zes uur klinken de laatste tonen. Buiten is het licht. Volgend weekend Moskou. ◀